

Türkiye'deki Uluslararası Film Festivalleri ve Uluslararası Eskişehir Film Festivali İzleyici Araştırması

International Film Festivals in Turkey and an Audience Study of the Eskişehir International Film Festival

Doç. Dr. Elif Gizem Uğurlu - Arş. Gör. Hakan Aşkan

Başvuru Tarihi: 13.12.2017

Kabul Tarihi: 10.05.2018

Öz

Film festivalleri filmleri, sanatçıyı, sinema emekçilerini ve izleyici kitlelerini buluşturan önemli organizasyonlardır. Festivallerde film seyretmeye gitmek, gündelik yaşamda sinemaya gitmekten farklıdır. Film festivalleri sadece sinema seyircisini bir araya getirmekle kalmaz, film sanatı ile ilgilenenlere de yeni kapılar aralar. Benzer şekilde yönetmen, oyuncu, senaryo yazarı gibi film üretiminde yer alan kişilerle ya da gösterim olanağı bulamamış filmlerin seyirci ile buluşmasına aracılık eder. Aynı içeriği seyredenlerin, filmlerin ardından konuşabilmesi için zemin hazırlar. Sinema tarihinin öne çıkan filmlerini sinema salonu atmosferinde seyredilebilmesine fırsat verir. Elbette bir film festivalinin kişiye, topluma ve gerçekleştirildiği kente katkıları bu sayılanlarla sınırlı değildir.

Bu araştırma ile 18 yıllık bir geçmişe sahip Uluslararası Eskişehir Film Festivali'nin izleyici profilini tanımlanmaktadır. Bu amaçla 06-14 Mayıs 2016 tarihleri arasında rastlantısal örneklem alma tekniği ile bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Geçerli 250 anket, SPSS programı ile değerlendirilmiş ve araştırmacıların festival organizasyonu deneyimleri ile harmanlanarak yorumlanmıştır. Ayrıca 2016 yılında Türkiye'deki film festivallerinin bir panoraması ortaya konulmuş ve film festivallerinin sinema sektörüne ve topluma olan etkilerini ortaya koymak amacıyla yapılan yayınların genel bir taraması da yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Film Festivali, Eskişehir Film Festivali, İzleyici, Eskişehir

Abstract

Film festivals are highly important events and organizations that unite films, artists, cinema workers and the viewing audience. Attending a screening at a festival is different than going to the local cinema throughout our daily lives. Film festivals not only unite moviegoers, it also opens new doors for everyone interested in the art of film. Similarly, it facilitates the opportunity for the audience to meet directors, actors, screenwriters and everyone else participating in the production of films as well as the screening of films that previously had not been screened. It provides a platform of discussion for the viewers of common content. It allows prominent films in cinema history to be experienced within the atmosphere of a movie theatre. The contributions of film festivals to individuals, society, and the hosting city are not limited to these influences.

This study attempts to determine the audience profile of the Eskişehir International Film Festival, which has been a recurring event for 18 years. In this regard, a survey was conducted between 6-14 May 2016 using random sampling. The 250 valid questionnaires obtained were analysed with the SPSS statistical software and the results were combined with the researchers' festival organisation experiences for interpretation. Additionally, a portrayal of the film festivals in Turkey in the year 2016 was established along with a meta-analysis of the publications regarding the influence of film festivals on the film industry and on society.

Keywords: Film festival, Eskişehir Film Festival, Audience, Eskişehir

Giriş

Kellner'a göre sinema, 20. yüzyılda ortaya çıkan kitlesel olarak üretilen ilk kültürel formlardan biridir (2004, s.205). Sinemanın ortaya çıkması her ne kadar tekniğin olanaklarının bir sonucu olsa da varlığını sürdürmesinin ön koşulu aslında seyirci kitesidir. Auguste ve Louis Lumiere¹ sadece *Cinématographe*'i icat etmekle kalmamış, aynı zamanda 28 Aralık 1895'te Paris'in Capucines Bulvarı'ndaki *Grand Café*'de ilk ticari kitlesel film gösterimini de gerçekleştirmişlerdir. Böylece aslında ilk kitlesel film gösteriminin yapıldığı tarih, aynı zamanda sinemanın başlangıcı olarak da kabul edilir (Özarlan, 2013, s.14). Dolayısıyla sinema ortaya çıkışını, 19. yüzyılda hareketli görüntünün teknik olarak kaydedilmesine borçlu iken varlığını devam ettirmesini ise seyirci kitesine borçludur ve sinemanın ilk seyirci kitesi de 19. yüzyıl kentlileridir.

Seyirci, sinema ile ilgili çalışmalarda hep var olduğu bilinen bir gerçek ve belirleyen olarak film-insan ilişkisi bağlamında kendini hatırlatan bir öğedir. Seyirci bir filmin "bakanı", "izleyeni", "göreni"dir ve bir filmin film olduğunun tanığıdır. Böyle olduğu için de bir film söz konusu olduğunda içeriğinden bağımsız olarak düşünülmesi gereken, seyircinin, o filmin tamamlayıcı ve olmazsa olmaz parçası olma hali olmalıdır. Sinema temelde bir kent eğlencesi olarak hayatın içine girmeye başlamış ve kısa zamanda kent yaşamının bir vazgeçilmez haline gelmiştir. Başka bir deyişle, sinema başlangıcı itibarıyla kent yaşamının olmazsa olmaz parçalarından biridir ve seyircisini kendi "ormanlarına" ve "dehlizlerine" çekip alma gücüne sahiptir (Kırel, 2012, s.14). Sinema-kent ilişkisi bağlamında Daney de benzer bir yaklaşım ortaya koymuştur. Daney, "Sinema kente ait bir olgudur. Kentten önce var olmamıştır, kentten daha uzun süre yaşamayacaktır. Sinema ve kent arasındaki ilişki, ortak bir noktadan öte, ortak bir kaderdir" (akt. Öztürk, 2003, s.59) der.

Jarvie (1993, s.23), sinemanın tam anlamıyla bir kitle sanatı olmasını, [sinemanın] yalnızca seyirci kitesine hitap etmesinden dolayı değil, kişinin sürekli devam eden gösterinin karanlığında kaybolmuş olmasına bağlar. Ona göre (1993, s.23) sinemaya gitmenin sosyal bir unsuru vardır. [Sinemaya gitmek] tam olarak

yalnız yapılan bir faaliyet de değildir. Aileyle, okulla, arkadaş gruplarıyla ve sevgiliyle gidilebilir. Bu nedenle sinemaya gitmenin sosyalleştiren bir niteliği de vardır. Benzer şekilde Turner da sinemanın "sosyal birleştirici/ bütünselleştirici (social integrator)" (akt. Kırel, 2012, s.30) bir rolü olduğunu vurgular. Sinemaya gitmek sadece film seyretmek için yapılan bir eylem değildir. İnsanlar daha çok bir grup aktivitesi olarak sinemaya giderler. Hauser ise sinemanın resim, heykel gibi plastik sanatlardan ve klasik müzik gibi üst kültür ürünlerinden farklı olduğunu öne sürer ve sinemanın seyirci kitlelerini sinema salonlarında buluşturan nedeni şöyle açıklar: "Bu insanlar arasındaki tek bağ sinema salonlarını doldurmaları ve yeniden kişisel biçim kazanmamış birer birey olarak, toplumun içine tekrar katılmalarıdır. Sinema seyircisinin bu karışık, mafsallanması eksik, şekilsiz bir kitle meydana getirmesine karşın tek ortak yanı, herhangi bir sınıf veya kültür çevresine ait olmamasıdır" (1984, s.420).

Sinemanın sosyal birleştirici olmasının yanı sıra da sermayenin denetimi altındaki bir sektör olduğu da hatırlanmalıdır. Özellikle zincir sinema salonlarında aynı anda onlarca, yüzlerce kopya ile vizyona giren filmler, bir pazarın ürünüdür. Arkasında büyük bir finans desteği olmadan bir filmi gerçekleştirip, kopyalarını çoğaltıp dağıtım ağı olmadan pazarlayabilmek mümkün görünmemektedir. "İzleyici bunu istiyor" yaklaşımı ile üretilen filmlerden oluşan tekelin kırılabilceği organizasyonlardan birinin de film festivalleri olduğu açıktır. Ayrıca film festivalleri izleyicisini de şekillendiren, eğiten, yetiştiren organizasyonlardır. Erkökçü, 2000'li yılların, "bir yandan popüler filmler aracılığıyla televizyonla yetişen genç kitleyi sinema salonlarına kazandırırken, diğer yandan festivaller, kültür merkezleri, ev sinemaları sinefillerin² buluşma yeri" (2009, s.152) olduğunu ifade eder.

Seyir eyleminin yukarıda da vurgulanan sosyal niteliğinin en yoğun şekilde gerçekleştiği alanların başında şüphesiz ki film festivalleri gelmektedir. Ulusal ya da uluslararası film festivalleri programlarında sinema tarihine geçmiş ve gelecek filmleri bulundurabilirler. Festival filmleri sanatsal filmleri, dünya sinemalarını ve alternatif filmleri içerdiği için festivaller dışında bu filmlere popüler film gösterimleri yapan sinemalarda ulaşmak oldukça zordur. Seyircinin bu filmlere

1 Ayrıca Lois Lumiere 1939'da Cannes'da başkanlığını kendisinin yapacağı bir festival de düzenlemeyi planlamıştı ancak savaşın sonra -1946'da- gerçekleşebildi (Cannes Film Festivali, 2017).

2 Sinefil; sinemaseverlik, sinema dostu olmak veya sinema tutkunu olmak anlamında kullanılır.

festivaller dışında erişememesi, filmlerin durumuyla karşılıklıdır. Festivaller olmasa bu filmler uluslararası arenada gösterime girme şansını elde edemezler (Öcal, 2013, s.4). Bu nedenle uluslararası film festivallerinde “[...] seyircinin tanımının artık değiştiğini ve giderek uluslararası ölçekte bir küresel seyirci haline geldiğini rahatlıkla söyleyebiliriz” (Kırel, 2006: 59). Festivaller ve festival izleyicisi arasında özel bir bağ olduğu söylenebilir. Giritlioğlu ve Avcıkurt (2010, s.85)’a göre; Türkiye’de çok sayıda festival ve etkinlik bulunmasına rağmen bu etkinliklerin çok az bir kısmı uluslararası düzeydedir. Film festivalleri uluslararası katılımlı gerçekleştirilmeye uygun, sinema kültürünü yaymak açısından da önemli faaliyetlerdir (Uğurlu ve Uğurlu, 2011, s.259). Festivallerin etkin olabilmesinde festival faaliyetlerinin önceden planlaması, festival programının içeriği, paydaşların desteği, izleyici ve katılımcıların memnuniyeti önemlidir.

“Bir festival programının kalitesini faaliyet çeşitliliği, finansal açıdan sponsor desteği, eşzamanlılık, tecrübe ederek kazanım sağlaması, festivalin esnekliği ve geleneksel kültür ve turizm faaliyetleri ile bağlantısı belirlemektedir. Ayrıca bir festival programının temel amacı; festivalin devamlılığını, tutunmasını ve finansal açıdan sürdürülebilirliğini sağlamak olmalıdır” (Yan vd. 2012, s.655 – 658’den akt. Gül vd. 2013, s.215).

Film Yön Derneği Başkanı Çelik (2014), Boğaziçi Sinema Derneği’nin düzenlediği “Film Festivalleri ve Türkiye’de Sinemanın Geleceği” konulu forumda festivallerin; “sinemada sadece film göstermenin ötesine geçip o ülke sinemasının, sanatının dünya ile entegrasyonundan tutun kendi ülkesindeki sinemasal sorunların dile getirildiği, çözüme yönelik yapıların masaya yatırıldığı birer merkez haline” aldığını altını çizmiştir. Aynı forumda sinema yazarı Özyurt (2014) ise Türkiye’de İstanbul Film Festivali’ni örnek göstererek film festivalinin bir ekol ve okul olma hali olduğunu ve oradan birçok yönetmen yetiştiği gibi birçok sinema yazarının da yetiştiğini, dolayısıyla festivallerin sinema ve seyirciye ciddi katkıları olduğunu ifade eder.

Bu festivallere katılan seyirci profili ile film tercihlerini öğrenmek özellikle sinema endüstrisi açısından son derece önemlidir. Güçhan’ın (1993, s.56) da vurduğu üzere “sinemanın seyircisine olan gereksinimi, onu tanımaya, eğilim ve isteklerini öğrenmeye

yönelmiştir. Filmler birer ‘ürün’ olduklarına göre, onları tüketenler için araştırma yapmanın önemi olduğu açıktır.” Bu çalışma on sekiz yıldır devam eden Uluslararası Eskişehir Film Festivali seyircisinin profilini tanımlamak ve onların film tercihlerini ve 2016 yılına ait Türkiye’deki film festivallerinin bir panoramasını ortaya koymaktadır. Türkiye’de film festivalleri ve bu festivallerden birinin izleyici profilini tanımlamak için yapılmış ender çalışmalardan biri olması çalışmanın önemini arttırmaktadır.

Festival Kavramı ve Uluslararası Film Festivalleri

Tarihi önceden belirlenmiş, belirli bir sürede ve isimde düzenlenen, gelenekselleşmiş, toplum belleğinde yer edinmiş, bir yörenin simgesi haline gelmiş, sürekliliği sağlanmış etkinlikler olarak tanımlanan (Gürsoy vd., 2004, s.171; McKercher, 2006, s.56; Küçük, 2013, s.347; Pios vd. 2014, s.119) festival kavramı “dünyada ve Türkiye’de kültürel ve sanatsal faaliyetler, fuarlar, alışveriş, sergiler, spor olayları, düzenlenen etkinlikler olarak karşımıza çıkmaktadır” (Küçük, 2013, s.14). Tanımdan da anlaşılacağı gibi, “birçok kent kendine özgü festivalleri olmakla birlikte konusu kültür ya da spor gibi alanlar olabilmektedir” (Özdemir, 2008, s.33). Ancak festivallerin farklı işlevleri de bulunmaktadır. Houghton (2001, s.39) festivallerin işlevlerini turizm, eğlence, eğitim, sosyal etkileşim, iş, ticaret ve ilham kaynağı olarak sıralamaktadır. Litvin ve Fetter (2006, s.44) da festivallerin bölgeye gelen ziyaretçi sayısını arttırdığını, ekonomik getiri sağladığını, yerel halkın gururunu arttırarak yörenin imajını geliştirdiğini ifade ederler. Küçük (2013, s.14), yerel kalkınma kavramını yerele özgü kaynakların kamu ve özel sektör iş birliği ile yörede planlı ve programlı uygulamalar sonucu mevcut durumun geliştirilerek belirlenen hedeflere ulaşılması olarak açıklarken bir yerelin kaynakları arasında doğal kaynaklar, iklim, çevre peyzaj, tarihi alanlar ticaret, spor alanlarının yanı sıra sosyo-kültürel kaynaklar, kültür sanat ve festivallerin zenginlik olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda film festivallerin yerel kalkınmaya da destek olabileceği anlaşılmaktadır. Elbette film festivalleri aynı zamanda bir çeşit turizm etkinliğidir. Yıllarca sürdürülebilen, adını duyurma şansına sahip olabilen büyük organizasyonlar önce yerel ardından da ulusal ekonomik gelire katkıda bulunma potansiyeline sahiptir. Festivaller yerel ekonomiyi çeşitlendi-

rip yerel halk için iş olanağı yaratabilen bir kaynak, yerel ürünlerin üretimi ve yeni turizm tesislerinin artması için teşvik, döviz sağlayabilen bir etkinlik, yaşam standartlarının iyileşmesi için fırsat, yerel vergi gelirleri yaratabilecek, çalışanların yeni beceriler geliştirmesini sağlayabileceği bir alan olarak düşünülür (Eagles vd., 2002, s.24). Çulha (2008, s.1831) festivallerin “ülkenin uluslararası piyasada tanınmasına neden olması”nın, onun en önemli niteliği olduğunun altını çizmiştir. Festivalleri izleyici sayılarını dikkate alarak beş sınıfa ayırır; **yöresel etkinlikler, küçük bölgesel etkinlikler, önemli bölgesel etkinlikler, ulusal etkinlikler, uluslararası büyük etkinlikler.**

Yöresel etkinlikleri; çeşitli müzik, tiyatro gruplarının gösterisi; resim sergileri, yöresel festivaller olarak açıklar ve “karpuz, kiraz festivali, deve güreşi, yağlı güreş organizasyonları, panayırılar vb.” olarak örneklendirir. Küçük bölgesel etkinlikler; çeşitli ticaret ve sanayi fuarları ve özel mesleki fuarlar ve sergiler olarak açıklanırken, Uluslararası İzmir Fuarı, Selanik Fuarı vb. küçük bölgesel etkinliklere örnek olarak sunulur. Mesleki fuarlara da banyo fuarı, turizm fuarı, kuyumculuk fuarı vb. örneklerini verir. Önemli bölgesel etkinlikleri; İstanbul Müzik Festivali vb. olarak açıklayan Çulha, ulusal etkinlikleri Rio Karnavalı, Cannes Film Festivali vb. örneği üzerinden tanımlar. Uluslararası büyük etkinlikler için ise “Dünya Kupası, Olimpiyat Oyunları vb.” açıklamasını yapar. Bu sınıflandırmalardan yola çıkarak bir etkinliğin ya da festivalin başına” uluslararası” kelimesinin konması ile ilgili bir sınırlandırma olmadığından yöresel etkinliklerde bile karşılaşılan bu ifadenin katılım sayısı beklentisinden ziyade farklı uluslardan ziyaretçi katılımını ifade ettiği düşünülebilir. Ulusal ya da uluslararası film festivalleri, buldukları kent ve ülkeler için ayrıcalıklı kültürel, ekonomik değer ve kazanım oluşturur ayrıca küresel bir ağına da parçasıdırlar. Festivallerin sosyo-ekonomik bir değeri vardır ve düzenlendikleri yere katma değer sağlamaktadırlar. Bu bağlamda tarihi değerler, gıda ürünleri ya da geleneklerin yaşatılması festivalleri gibi kültürel, sanatsal festivallerin de düzenlenmesi turistik bir strateji haline gelmiştir (Yıldız ve Polat, 2016, s.40).

Küresel film festival ağının ana merkezlerini büyük uluslararası film festivalleri oluşturur. En prestijli ve dünyaca ünlü büyük film festivallerinin birçoğu Avrupadadır. Venedik (1932'den beri), Melbourne (1951'den beri), Cannes (1939'da ilki düzenlenmiş,

1952'den beri düzenli), New York (1963'ten beri), Toronto (1976, TIFF), Berlin (1978'den beri düzenli, Berlinale) ve Sundance (1985'ten beri) gibi büyük festivaller³ festival ağının en önemlileri olarak kabul edilirler (Uğurlu ve Uğurlu, 2011, s.261-262). Bu festivaller aynı zamanda dünya sinemalarının görünür kılınmalarına giden yolda önemli “geçit”lerdir. Bu geçitler dünya sinemasının kültürel meşruluğunu temin eder (Marijke'den akt. Öcal, 2013, s.4). Uluslararası film festivalleri Batı-dışı ulusal sinemalara yapım şansı tanımak adına destek sağlarlar. Festivaller 1980'lerle ortak yapımlara yöneltecek pazarları açmışlar ve bu on yılın sonlarından itibaren de festival fonlarını ‘gelişmekte olan ülke’ sinemalarına sunmuşlardır. Yerel yapımcılar, senaryo geliştirme aşamasından başlayarak yapımın çeşitli merhalelerinde fonlardan yararlanabilmektedir. Ekonomik gelişmişliğini yani zenginliğini paylaşarak paylaşan Batı, teknolojisini, bilgisini, demokrasisini fonlarla destekledikleri film yapımcılarına, kültürel ve sanatsal üretimlerine açmaktadır. Senaryo geliştirme aşamasından başlayarak alınabilen desteklerin sadece filmlerin üretilmesine fayda sağlamakla kalmamaktadır. Fon alan filmler özellikle fon sağlayan kurumun ülkesine bağlı ortak yapımlara yöneltilmekte, çeşitli yapım aşamalarında ekip, ekipmanla filmin yapımına müdahil olunmaktadır. Ulusal filmlere sağlanan bu desteklerin organize destek projeleri yürüten kaynak sahiplerine de getirisi olması normal olarak değerlendirilebilir. Ortaya çıkan anlatıların yenilikçi, deneysel, kültürel farklılıkları Hubert Bals'ın deyimiyle “sinematografinin geleceğinin Avrupa ya da ABD'de değil de daha ziyade az bilinen film kültürlerinde” olması, pazara ve kültür endüstrisine katkı sağlamaktadır. Üretim sürecinin çeşitli aşamalarında pay alınmasını sağlayan (görüntü, ses, efekt, kurgu vb. yapım ve yapım sonrasında) Batı'nın insan iş gücünün ve teknolojilerinin de kullanılması şartı pazara katkı sağlamaktadır (Öcal, 2013, s.5).

Festivallerle İlgili Akademik Çalışmalar ve Türkiye'deki Uluslararası Film Festivalleri

Getz (2010, s.1-5) “The Nature and Scope of Festival Studies” adlı çalışmasında İngilizce yazılmış hakemli dergilerde yaptığı tarama araştırması ile festivallerle ilgili 423 makale bulunduğunu ifade etmiştir. Bunla-

3 Tarihçeleri ile ayrıntılı ilgili bilgi festivallerin resmî web sitelerinin tarihçe bölümünden alınabilir.

rı festivallerin toplum ve kültüre olan etkisi, festival turizmi ve festival yönetimi başlıkları altında sınıflandırmıştır. Getz'in çalışmasından yola çıkarak taranan 423 makalede doğrudan film festivali ile ilgili 6 çalışma olduğu görülmüştür. Gamson (1996), Frohlick (2005), Evans (2007), Kim ve Hong (2007), Frost (2008)'un çalışmalarında film festivalleri dolaylı olarak ele alınmıştır. Grunwell ve Ha (2008)'nin çalışması ise film festivallerinin başarısı ile ilgili ampirik bir çalışmadır. Öte yandan film festivalleri araştırma sosyal medya ağının (www.filmfestivalresearch.org) 2015 yılında listelediği yukarıda sayılanların dışında çoğu 2009 yılından sonra yapılmış 30 İngilizce yayın bulunmaktadır. Bu çalışmalar içinde bulunan Wallin vd. (2013)'nin çalışması ise festivalin sürdürülebilirliğini konu edinmekte, Kanada'da küçük bir kent festivalini örneklem olarak incelemektedir. Bütün bu araştırmalar içinde, Türkiye'deki film festivalleri ile ilgili yapılmış İngilizce yayından bahsedilmediği görülmüştür.

Türkiye'de yapılan akademik çalışmalarda festivaller konusu çeşitli anahtar kelimelerle ve çeşitli veri tabanlarında araştırıldığında; Giritlioğlu ve Avcıkurt (2010); Giritlioğlu vd. (2015); gibi araştırmacıların çalışmalarına bakarak halk oyunları (Uzunkaaya, 2009); yöresel mutfak kültürü (Şengül ve Genç, 2016) bağlamında turizm kapsamında, halkla ilişkiler araştırmalarında (Ferah ve Gülay, 2015) veya festival katılımcılarının algılarına yönelik (Yıldız ve Polat, 2016) olarak ele alındığı anlaşılmıştır. Yıldız ve Polat'ın yaptığı çalışma kapsamında katılımcıların Eskişehir'de düzenlenen festivallerin etkinliklerine yönelik algıların dağılımı çalışmasına göre; festivaller yerel halk için eğlence fırsatlarını, kentte bulunan ziyaretçi sayısını, yerel halkın kentleriyle duydukları gururu arttırmış, yerel halka bulunduğu toplum dışından yeni insanlarla tanışma fırsatı sağlamış, kentin ünü artmıştır. Öte yandan olumsuz etkilerini de saptamışlardır. Ortalamaları dikkate alarak daha çok olumsuz algılanan ifadelerle göre; festivaller süresince toplumdaki suç oranı artmış, aşırı kalabalık yerel yönetimlerin hizmetlerini aksatmış, festival süresince çevre kirliliği ve gürültü düzeyi artmıştır (2016, s.47). Bu ifadelerin film festivali dışındaki diğer festivalleri de kapsadığı hatırlanmalıdır. Fida Film'in 1994 yılında yaptığı araştırma İstanbul Film Festivali'nin izleyici profilini ortaya koymaktadır (Erkılıç, 2009, s.153). Altıntaş'ın (2009) İngilizce basılmış kitap içinde yer

alan makalesi Antalya Film Festivali'nin yerel halka etkisini ele almaktadır. Uğurlu ve Uğurlu'nun (2011) makalesi Uluslararası Eskişehir Film Festivali izleyici araştırması üzerine yoğunlaşmakta, Polat vd.'nin (2013) çalışması kent kimliği kapsamında Altın Saffran Film Festivalini konu edinmektedir. Elkatmış'ın (2015) derlediği "Film Festivalleri ve Türkiye'de Sinemanın Geleceği" adlı çalışma ise bu konuda yapılan forumun deşifresidir. YÖK Tez Merkezi tarandığında "festival" anahtar kelimesine ilişkin 74 adet tez bulunmaktadır. Ancak bunlardan 5 tanesi (Ekin, 2011; Akari, 2016; Öcal, 2013; Batık, 2008; Yıldırım, 1990) film festivalleri ile ilgili olmakla birlikte sadece biri (Akari, 2016) festival özelinde, Gezici Filmmor Kadın Filmleri Festivali'ni kapsayan bir çalışmadır. Görüldüğü gibi Türkiye'de ve dünyada film festivalleri üzerine yapılan çalışma sayısı oldukça sınırlıdır.

Türkiye'deki Ulusal ve Uluslararası Film Festivalleri

Uluslararası Film Yapımcıları Birliği Federasyonu (FIAPF; International Federation of Film Producers Associations) uluslararası film festivali düzenlenmesinden de sorumludur. Federasyonu 27 ülkeden 30 üye dernek oluşturmaktadır. FIAPF resmi olarak tanıdığı film festivallerini dört sınıfta toplamaktadır; **yarışmalı film festivalleri, özel alan yarışmalı film festivalleri, yarışmalı olmayan film festivalleri, belgesel ve kısa film festivalleri**. Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali ve Uluslararası İstanbul Film Festivali; özel alan yarışmalı film festivalleri içinde yer almaktadır (FIAPF, 2017). Bu organizasyona Türkiye'den iki uluslararası festivalin akredite olduğu görülmüştür. Türk Akreditasyon Kurumu'na göre akreditasyon; "uygunluk değerlendirme kuruluşlarınca gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda düzenledikleri uygunluk teyit belgelerinin güvenilirliğini ve geçerliliğini desteklemek amacıyla oluşturulmuş bir kalite altyapısı" olarak tanımlanmaktadır (TÜRKAK, 2017). Belirli aralıklarla da yenilenmesi gereken akreditasyon, uluslararası ölçütler dünya genelinde kabul gören gereklilikler esas alınarak gerçekleştirilmektedir. Ancak akredite olmak etkin ve sürdürülebilir bir festival olma garantisi ya da yeterliliği değildir. Türkiye'de uluslararası film festivalleri ulusal sinemalara maddi ya da teknik anlamada yardım edebilecek yeterli kaynağa sahip değildir. Hatta bir kısmı T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema

Genel Müdürlüğü⁴ fonundan destek almaktadır. Sinema eserlerinin seyircilere ulaşmasını sağlamak ve sanat bilincini yükseltmek gibi bir görevi olduğundan 2011 yılından beri bazı festivallere maddi katkıda bulunmaktadır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü internet sayfasında Türkiye'de 11 film uluslararası film festivali olduğunu belirtmiştir. Bunlar; Ankara Uluslararası Film Festivali, Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali (2015 yılından itibaren Uluslararası Antalya Film Festivali adıyla düzenlenmeye başladı), Uluslararası İstanbul Film Festivali, Randevu İstanbul Film Festivali, Gezici Festival, !f İstanbul Uluslararası Bağımsız Filmler Festivali, Bursa İpekyolu Film Festivali, Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali, Malatya Uluslararası Film Festivali, Uluslararası Gezici Filmmor Kadın Filmleri Festivali ve SineMASAL Açık Hava Sinema Festivali'dir. Bursa İpekyolu Film Festivali, 2006-2009 yılları arasında sadece üç kez düzenlenmiştir. Malatya Uluslararası Film Festivali (MUFF) de 2016 yılında gerçekleştirilememiştir. Festival Komitesi, 04-10 Kasım 2016 tarihleri arasında 7.sini düzenleyeceğini duyurduğu festivalin "Türkiye'de yaşanan olağanüstü durumlar ve festivalin kurumsal bir yapıya dönüştürülmemesinden dolayı" ileri bir tarihe ertelenmesinin kararlaştırıldığını duyurmuştur (malatya.gov.tr, 2017). Gezici Festival, SineMASAL Açık Hava Sinema Festivali ise uluslararası ibaresi taşımamaktadır. Öte yandan Uluslararası Adana (Altın Koza) Film Festivali, Uluslararası Kar Film Festivali ve Uluslararası Eskişehir Film Festivali gibi on yıldan uzun süredir gerçekleştirilen film festivallerinin bu liste içinde yer almadığı görülmüştür.

Bu çalışma için 2016 yılında Türkiye'de düzenlenmiş olan film festivallerine ulaşmak amacıyla İnternette çeşitli anahtar kelimeler girilerek bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma sonucunda (kısa film

festivali, gezici film festivali, belgesel festivali, düzenleyen kurum/kuruluş vb. konularda ayırım yapılmaksızın) ulaşılan film festivali sayısı 81'dir. Bütün film festivaller listelendikten sonra bunlar bazı başlıklar altında toplanarak sınıflandırıldığında belgesel, gezici, kısa ve üniversiteler tarafından düzenlenen festivaller de dahil toplam 44 uluslararası film festivali olduğu sonucuna varılmıştır. Ulusal film festivali sayısı ise (kısa film festivalleri ve üniversiteler tarafından düzenlenenler de dahil olmak üzere) toplam 37'dir.

Türkiye'de 2016 yılında düzenlenen ulusal film festivali (üniversiteler tarafından organize edilen ulusal festivaller hariç) sayısı ise 27'dir. Bu festivallerden 3'ü (Akbank Kısa Film Festivali, Karaköy Kısa Film Günleri ve Manastre Kısa Film Günleri) kısa film festivalidir. Tablo 1'de yer alan festivallerden Gezici Festival, 22 yıllık bir geçmişe sahiptir. 10 yıldan daha uzun süre devam eden diğer üç festival ise Akbank Kısa Film Festivali, Dağ Filmleri Festivali ve Köyceğiz Kaunos Altın Aslan Türk Filmleri Festivali'dir. 2016 yılında ilk kez düzenlenen ulusal nitelikli film festival sayısı ise 8'dir. Bu festivaller; Adalet ve Direniş Filmleri Festivali, Bursa Fantastik Filmler Festivali, Çalı Köy Filmleri Festivali, Çocukça Film Festivali, Göbeklitepe Film Festivali, Kuir Belgesel Gösterimleri, Maltepe Belediyesi Sinema Belgesel Film Şenliği ve Manastre Kısa Film Günleri'dir.

Türkiye'de 2016 yılında üniversiteler tarafından düzenlenen ulusal film festivali sayısı 10'dur (Tablo 3.). 2016 yılında Marmara İletişim Kısa Film Festivali, Marmara Üniversitesi tarafından 13. kez düzenlenirken; Palto Film Günleri ise Anadolu Üniversitesi tarafından 10. kez düzenlenmiştir. Afyon Kocatepe Üniversitesi tarafından düzenlenen Kocatepe Öğrenci Filmleri Festivali ise ilk kez 2016 yılında izleyicisiyle buluşmuştur.

Üniversitelerin düzenledikleri dışında kalan yukarıdaki festivallerden 8'i kısa film 4'ü belgesel film festivalidir. 16'sı on yıl veya çok daha uzun süredir düzenlenmeye devam etmektedir. Buna karşın 22 festival on yıldan kısa bir süredir düzenlenmektedir bunlardan 8'i 2016 yılında Türkiye'de ilk kez düzenlenen uluslararası film festivalidir. Türkiye'de üniversiteler tarafından da uluslararası film festivalleri düzenlenmektedir.

4 Sinema Genel Müdürlüğü; 02.11. 2011 tarih ve 622 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bir ana hizmet birimidir. "Görevi; Ulusal sinema eserlerinin yaygın olarak izleyiciye ulaştırılmasını sağlamak ve sanat bilincini yükseltmek yönünde politikalar üretmek, bu amaca hizmet eden projeleri desteklemek, nitelikli eser üretimini teşvik etmek, kültür mirasımızın gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak ve uluslararası boyutta Türk sinemasının yerini ve rolünü güçlendirmek." <https://www.turkiye.gov.tr/sinema-genel-mudurlugu>, son erişim. 18.01. 2017

Tablo 1. Ulusal Film Festivalleri

Yıl	Türkiye'deki Ulusal Film Festivalleri (Üniversiteler tarafından düzenlenen)
22.	Gezici Festival
12.	Akbank Kısa Film Festivali
11.	Dağ Filmleri Festivali
11.	Köyceğiz Kaunos Altın Aslan Türk Filmleri Festivali
9.	Documentarist İstanbul Belgesel Günleri
9.	Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali
8.	Hangi İnsan Hakları? Film Festivali
7.	Balıkesir Sinema Günleri
6.	Bodrum Türk Filmleri Haftası
5.	Bursa Kadın Filmleri Festivali
5.	Fantasturka Türk İşi Fantastik Film Festivali
5.	Pembe Hayat Kuirfest
4.	Ankara Engelsiz Filmler Festivali
4.	Filmamed Belgesel Film Festivali
3.	Axtamara Van Film Günleri
3.	Deniz Filmleri Festivali
3.	Sinema Dans Ankara-Dans Filmleri Festivali
2.	Bursa Engelsiz Film Festivali
2.	Karaköy Kısa Film Günleri
1.	Adalet ve Direniş Filmleri Festivali
1.	Bursa Fantastik Filmler Festivali
1.	Çalı Köy Filmleri Festivali
1.	Çocukça Film Festivali
1.	Göbeklitepe Film Festivali
1.	Kuir Belgesel Gösterimleri
1.	Maltepe Belediyesi Sinema Belgesel Film Şenliği
1.	Manastre Kısa Film Günleri

Tablo 2. Üniversiteler Tarafından Düzenlenen Ulusal Film Festivalleri

Yıl	Üniversiteler Tarafından Düzenlenen Ulusal Film Festivalleri	Üniversite
13.	Marmara İletişim Kısa Film Festivali	Marmara
10.	Palto Film Günleri	Anadolu
9.	Ege Belgesel Film Günleri	Ege
9.	Sinepark Kısa Tür Filmi Festivali	Hacettepe
6.	Hacettepe Üniversitesi Belgesel Haftası	Hacettepe
5.	Bizim Filmler Festivali	İstanbul
3.	Uşak Kanatlı Denizati Kısa Film Festivali	Uşak
2.	Akdeniz Belgesel Film Günleri	Akdeniz
2.	Altın Baklava Film Festivali	Hasan Kalyoncu
1.	Kocatepe Öğrenci Filmleri Festivali	Afyon

Tablo 3. Uluslararası Film Festivalleri

Yıl	Uluslararası Film Festivalleri
53.	Uluslararası Antalya Film Festivali
35.	Uluslararası İstanbul Film Festivali
28.	Uluslararası İstanbul Kısa Film Festivali
27.	Uluslararası Ankara Film Festivali
23.	Uluslararası Adana Altın Koza Film Festivali
19.	Uluslararası Randevu İstanbul Film Festivali
19.	Uluslararası Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali
17.	Uluslararası İzmir Kısa Film Festivali
17.	Uluslararası Safranbolu Belgesel Film Festivali
15.	Uluslararası Gezici Filmmor Kadın Filmleri Festivali
15.	Uluslararası !F İstanbul Bağımsız Filmler Festivali
14.	Uluslararası İstanbul Çevre Kısa Film Festivali
11.	Uluslararası Crossroads Kısa Film Festivali
11.	Uluslararası İşçi Filmleri Festivali
10.	Uluslararası İkinci El Kısa Film Festivali
10.	Uluslararası İstanbul Mimarlık ve Kent Filmleri Festivali
9.	Uluslararası Çayda Çıra Film ve Sanat Festivali
7.	Uluslararası İnsan Hakları Belgesel Film Günleri
7.	Uluslararası Barikat Film Festivali
6.	Uluslararası Gençlik Filmleri Festivali
5.	Uluslararası Çocuk Hakları Kısa Film Festivali
5.	Uluslararası Van Gölü Film Festivali
5.	Uluslararası Tekirdağ Fotoğraf ve Belgesel Festivali
4.	Uluslararası Altın Çınar Film Festivali
4.	Uluslararası Canlandırıcılar Festivali
4.	Uluslararası Boğaziçi Film Festivali
3.	Uluslararası Bozcaada Ekolojik Belgesel Festivali
2.	Uluslararası Edirne Film Festivali
2.	Uluslararası Marmaris Kısa Film Festivali
1.	Uluslararası Antalya Film Günleri
1.	Coğrafyalararası Anarşist Kısa Film Festivali
1.	Uluslararası İstanbul Turizm Filmleri Festivali
1.	Uluslararası Kan Film Festivali
1.	Türk Dünyası Belgesel Film Festivali
1.	Uluslararası Alanya Kristal Kale Film Festivali
1.	Uluslararası Eskişehir Kısa Film Festivali
1.	Uluslararası Kuşadası Film Festivali

Tablo 4. Üniversiteler Tarafından Düzenlenen Uluslararası Film Festivalleri

Yıl	Üniversiteler Tarafından Düzenlenen Uluslararası Film Festivalleri	Üniversite
18.	Uluslararası Eskişehir Film Festivali	Anadolu
16.	Kısaca Uluslararası Öğrenci Filmleri Festivali	Selçuk
12.	Uluslararası Kar Film Festivali	Erzurum
9.	Uluslararası İnönü Üniversitesi Kısa Film Festivali	İnönü
6.	Uluslararası Gençlik Filmleri Festivali	İstanbul
6.	Uluslararası Suç ve Ceza Film Festivali	İstanbul
3.	Uluslararası Contact Öğrenci Filmleri Festivali	Yaşar

Türkiye’de 2016 yılında üniversiteler tarafından düzenlenen uluslararası film festivali sayısı 7’dir (Tablo 4). Bunların 2’si kısa film festivalidir. Bu festivallerden en uzun süre düzenlenmiş olanı, Uluslararası Eskişehir Film Festivali’dir. Anadolu Üniversitesi tarafından düzenlenen bu festival, 2016 yılında 18. kez izleyicisiyle buluşmuştur. Ardından Selçuk Üniversitesi tarafından 16 kez düzenlenmiş olan Kısaca Uluslararası Öğrenci Filmleri Festivali gelmektedir. Uluslararası Kar Film Festivali 12 kez, Uluslararası İnönü Üniversitesi Kısa Film Festivali 9 kez, Uluslararası Gençlik Filmleri Festivali 6 kez ve Uluslararası Suç ve Ceza Film Festivali 6 kez düzenlenmiştir. Bir üniversite tarafından düzenlenen en genç festival ise Yaşar Üniversitesi tarafından 2016 yılında 3. kez düzenlenmiş olan Uluslararası Contact Öğrenci Filmleri Festivali’dir.

Uluslararası Eskişehir Film Festivali

Uluslararası Eskişehir Film Festivali, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının da desteği ile Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi tarafından düzenlenmektedir. Festival komitesinin çoğunluğu, Sinema ve Televizyon Bölümü öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Festival ilk kez 1998 yılında “Sinema Günleri” adı ile düzenlenmiştir. 2007 yılında Uluslararası Eskişehir Film Festivali adı ile düzenlenmiştir. 2016 yılının Mayıs ayında 18. kez izleyicisiyle buluşmuştur. Bu etkinlikte sinema ve televizyon bölümü öğrencileri, sinema camiasının paydaşları ile bir araya gelmektedir. Festival öğrencilerin iletişim ve sinema televizyon alanında kendilerini geliştirmeleri için zemin sunmaktadır. Film üretiminin senaryo, görüntü, oyuncu, ışık, kamera vb. birçok alanından akademik veya sektör deneyimine sahip Türkiye’den ve diğer ülkelerden gelen katılımcılar, bu alana ilgi duyan kişilerle de atölye çalışmaları, söyleşiler ile hitap etmektedir. Halka açık olan Uluslararası Eskişehir Film Festivali öncelikle Anadolu Üniversitesi, ardından Eskişehir ve çevre illere yayılan bir halka içinde etkin olması fikri ve beklentisi ile düzenlenmektedir.

Yöntem

Bilet satış rakamları izleyici sayısını verdiği için bir önceki yıla ait Uluslararası Eskişehir Film Festivali bilet satış rakamları üzerinden araştırma evreni belirlenmiştir. Sekaran’ın (2003: 294) örnekleme çer-

çevesinin ve örnek büyüklüğünün belirlenmesi için “belirli evrenler için kabul edilebilir örnek büyüklükleri” tablosundan yararlanılarak uygulanması gerekli anket sayısı belirlenmiş, 20 kişi ile ön testi yapılmış ve 250 festival katılımcısına anket uygulanarak izleyici profili tanımlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Demografik Veriler

Bu bölümde festival katılımcısının cinsiyetini, yaşını, gelir düzeyini ve öğrenim durumunu öğrenmek amacıyla sorulan sorulara ilişkin elde edilen bulgular yorumlanmaktadır.

İzleyicinin Cinsiyeti

Tablo 5. İzleyicinin Cinsiyeti

İzleyicinin Cinsiyeti	Sıklık	Yüzde
Kadın	139	55,6
Erkek	111	44,4
TOPLAM	250	100

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin tamamı cinsiyet sorusunu yanıtlamışlardır. Buna göre katılımcıların %56’sı kadın iken, %44’ü erkektir. Örneklemede, kadınların erkeklere oranla, %12’lik bir farkla festivale daha fazla ilgi gösterdikleri anlaşılmaktadır.

İzleyicinin Yaşı

Tablo 6. İzleyicinin Yaşı

Doğum Tarihi (Yaş)	Sıklık	Yüzde
1990-1994 (26-22)	95	38
1995-1999 (21-17)	80	32
1985-1989 (31-27)	25	10
1980-1984 (36-32)	14	5,6
1970-1974 (46-42)	10	4
1965-1969 (51-47)	8	3,2
1975-1979 (41-37)	7	2,8
2000-2004 (16-12)	7	2,8
1955-1959 (61-57)	2	0,8
1960-1964 (56-52)	2	0,8
TOPLAM	250	100

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin %38’i 26-22 yaş grubundadır. Bu veri, izleyicilerin çoğunlukla gençlerden oluştuğunu göstermektedir. Bunu

%32 ile 21-17 yaş grubu izlerken, ardından %10 ile 31-27 yaş arası izleyiciler gelmektedir. 37 yaş ve üzerindeki izleyicilerin toplam oranı %12 iken, 16-12 yaş grubunun oranı %3'tür.

Eğitim Durumu

Tablo 7. İzleyicinin Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Sıklık	Yüzde
Lise	160	64
Lisans	37	14,8
Ortaokul	19	7,6
Doktora	17	6,8
Yüksek Lisans	15	6
Okul bitirmemiş	2	0,8
TOPLAM	250	100

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin %64'ünün en son bitirdiği eğitim/öğretim programının lise olduğu görülmektedir. Bu durumda söz konusu bu izleyicilerin ya önlisans/lisans öğrenimlerini sürdürdükleri ya da liseden sonra öğrenimlerine devam etmedikleri söylenebilir. Çalışmaya katılan festival izleyici kitlesinin %15'i ise bir lisans programından mezundur. Ayrıca izleyicilerin %8'i orta okul eğitimi, %7'si doktora, %6'sı yüksek lisans eğitimi görmüştür. Festival anket çalışmasına katılan izleyicilerden 2 kişi (%1) herhangi bir eğitim/öğrenim almadığını belirtmiştir.

İzleyicinin Mesleği

Tablo 8. İzleyicinin Meslek Durumu

Meslek	Sıklık	Yüzde
Öğrenci	188	75,2
Öğretim Üyesi	25	10
Diğer	16	6,4
Öğretmen	5	2
Mühendis	4	1,6
Emekli	4	1,6
Memur	3	1,2
Oyuncu	1	0,4
Tasarımcı	1	0,4
Serbest	1	0,4
Ressam	1	0,4
İşletmeci	1	0,4
TOPLAM	250	100

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin %75'i öğrenci, %10'u da öğretim üyesidir. Geri kalan meslek gruplarının toplam oranı ise %15'tir. Bu mesleklerin öğretmen, mühendis, emekli, memur, oyuncu, tasarımcı, serbest, ressam ve işletmeci olduğu görülmüştür. Mesleğini "diğer" olarak belirtmiş olan izleyici oranı ise %16'dır. Buna göre festival izleyici kitlesinin büyük bir bölümünü öğrenciler oluşturmaktadır.

Gelir Durumu

Tablo 9. Gelir Durumu

Aylık Gelir	Sıklık	Yüzde
501-1000	86	34,4
0-500	50	20
2501-üstü	48	19,2
1001-1500	36	14,4
Yanıt yok	16	6,4
1501-2000	12	4,8
2001-2500	2	0,8
TOPLAM	250	100

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin %34'ü 501-1000 TL gelir grubundan, %20'si de 0-500 TL gelir grubundandır. Festival izleyici anketinin yapıldığı tarihte asgari ücret net 1300 TL'dir. Buna göre araştırmaya katılanların %54'ünün gelir seviyesi, asgari ücret düzeyinin altındadır. Ancak bu grubun yüksek olmasının nedeni, araştırmaya katılan izleyici kitlesinin büyük kısmını öğrencilerin oluşturmasıdır. Katılımcıların %14'ünün gelir seviyesi yaklaşık olarak asgari ücret düzeyinde iken, %20'sinin geliri ise 2501 TL ve üzerindedir.

Festival Katılımcısının Film İzleme Alışkanlığı

Bu bölümde festival izleyicisinin sinemaya gitme alışkanlığı ve festivalin son iki yılında izlediği film sayılarına ait veriler yorumlanmaktadır.

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin %43'ünün ayda 1 kez, %16'sının 3-4 ayda 1 kez ve %5'inin de yılda bir-iki kez sinemaya gittiği anlaşılmaktadır. Sinemaya haftada bir kez gidenlerin oranı %14, ayda birden fazla kez gidenlerin oranı %12'dir. Haftada birden fazla kez sinemaya giden festival izleyicisinin oranı ise %8'dir. Bu durumda haftada en

Tablo 10. Sinemaya Gitme Sıklığı

Sinemaya Gitme Sıklığı	Sıklık	Yüzde
Ayda 1	109	43,6
3-4 Ayda 1	41	16,4
Haftada 1	35	14
Ayda 1'den Fazla	30	12
Haftada 1'den Fazla	20	8
Yılda 1-2 Defa	13	5,2
Hiç Gitmedim	2	0,8
TOPLAM	250	100

az bir kez sinemaya gidenler, araştırmaya katılanların %22'sini oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle, sinemaya gitmenin gündelik yaşamlarının bir parçası olanlar, araştırmaya katılan festival izleyicisinin $\frac{1}{4}$ 'ünü oluşturmaktadır.

2015 Yılında Festivalde İzlediği Film Sayısı

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin %29'u, 2015 yılında düzenlenen Eskişehir Film Festivali'nde

hiç film izlemediğini belirtmiştir. Diğer bir deyişle, 2016 yılında Uluslararası Eskişehir Film Festivali ile tanışan yeni bir kitle söz konusudur. 2015 yılındaki festivalde 3-4 film izleyenlerin oranı %23, 5-10 film izleyenlerin oranı ise %21'dir. 11'den fazla film izleyenlerin oranı %8 iken, 1-2 film izleyenlerin oranı %19'dur. Buna göre, 2016 yılında düzenlenen Eskişehir Film Festivali'ne katılan izleyici kitlesinin %71'i 2015 yılında da festivale katılmıştır.

Tablo 11. Sinemaya Gitme Sıklığı

2015 Yılında Festivalde İzlediği Film Sayısı	Sıklık	Yüzde
Hiç İzlemedim	73	29,2
3-4 Film	57	22,8
5-10 Film	53	21,2
1-2 Film	48	19,2
11'den fazla	19	7,6
TOPLAM	250	100

2016 Yılında Festivalde İzlediği Film Sayısı

Tablo 12'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin %44'ü, 2016 yılında düzenlenen Eskişehir Film Festivali'nde 4-7 film izlediğini

belirtmiştir. Üçten az film izleyenlerin oranı ile 8-12 film izleyenlerin oranı birbirine eşittir. Festivalde 13-20 film izleyenlerin oranı %4, 20'den fazla film izleyenlerin oranı ise %3'dir.

Tablo 12. İzleyicilerin 2016 Yılında Festivalde İzlediği Film Sayısı

2016 Yılında Festivalde İzlediği Film Sayısı	Sıklık	Yüzde
4-7 Film	111	44,4
3'ten az	61	24,4
8-12 Film	61	24,4
13-20 Film	10	4
20'den fazla	7	2,8
TOPLAM	250	100

İzleyicilerin Bölüm Tercihleri ve Ölçütleri

Bu bölümde araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin festivalde en çok tercih ettiği bölüm ile film tercih etme ölçütlerine dair verilere yer verilmiştir.

2016 Yılında Festivalde Birinci Sırada Tercih Edilen Bölüm

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin ilk üç bölümden ilk tercihleri %41'lik oranla "Dünya Festivallerinden" bölümü iken, ikinci tercihleri %34 ile

"Türk Sineması 2015-16" bölümleri olduğu görülmektedir. "Sinema Tarihinin Unutulmazları" %11'lik oranla üçüncü sırada yer alırken, "Gece Yarısı Sineması" %4'lük oranla dördüncü sırada yer almaktadır. "Canlandırma Filmleri" ile "Kısa Filmler" yaklaşık %3'lük bir oranla aynı sırada yer almaktadır. "Hayatımız Belgesel" %2, "Dünya Sinemasının Genç Yıldızları" %1, "Engelli Farkındalık" %0,4 oranında tercih edilmiştir.

Tablo 13. 2016 Yılında Festivalde Birinci Sırada Tercih Edilen Bölüm

Festivalde Tercih Edilen Birinci Bölüm	Sıklık	Yüzde
Dünya Festivallerinden	103	41,2
Türk Sineması 2015-16	84	33,6
Sinema Tarihinin Unutulmazları	28	11,2
Gece Yarısı Sineması	10	4
Canlandırma Filmleri	7	2,8
Kısa Filmler	7	2,8
Hayatımız Belgesel	6	2,4
Dünya Sinemasının Genç Yıldızları	3	1,2
Engelli Farkındalık	1	0,4
Yanıt yok	1	0,4
TOPLAM	250	100

2016 Yılında Festivalde İkinci Sırada Tercih Edilen Bölüm

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin ilk üç bölümden ikinci tercihlerinin başında %25'lik bir oranla "Dünya Festivallerinden" bölümünün geldiği görülmektedir. İkinci sırada %21 oranla "Sinema Ta-

rihinin Unutulmazları", üçüncü sırada ise %15 oranla "Türk Sineması 2015-16" bölümü gelmektedir. Bu sıralamayı, "Gece Yarısı Sineması" %11, "Hayatımız Belgesel" %6, "Kısa Filmler" %6, "Canlandırma Filmleri" %5 ve "Engelli Farkındalık" %2 oranla takip etmektedir.

Tablo 14. 2016 Yılında Festivalde İkinci Sırada Tercih Edilen Bölüm

Festivalde Tercih Edilen İkinci Bölüm	Sıklık	Yüzde
Dünya Festivallerinden	62	24,8
Sinema Tarihinin Unutulmazları	52	20,8
Türk Sineması 2015-16	38	15,2
Gece Yarısı Sineması	27	10,8
Dünya Sinemasının Genç Yıldızları	19	7,6
Hayatımız Belgesel	16	6,4
Kısa Filmler	15	6
Canlandırma Filmleri	13	5,2
Engelli Farkındalık	4	1,6
Yanıt yok	4	1,6
TOPLAM	250	100

2016 Yılında Festivalde Üçüncü Sırada Tercih Edilen Bölüm

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin ilk üç bölümden üçüncü tercihlerine verdikleri cevapların başında %21'lik bir oranla "Sinema Tarihinin Unutulmazları" bölümü olduğu görülmektedir. Ardından "Gece Yarısı Sineması" ve "Dünya Sinemasının Genç Yıldızları" bölümleri %15 oranla aynı sırada

yer almaktadır. "Kısa Filmler" %13 oranla dördüncü, "Dünya Festivallerinden" bölümü ise %10 oranla beşinci sırada yer almaktadır. Bu sıralamayı "Türk Sineması 2015-16" %8, "Hayatımız Belgesel" %7, "Engelli Farkındalık" %5 ve "Canlandırma Filmler" %3 oranla takip etmektedir. Araştırmaya katılanların %3'ü bu soruya yanıt vermemiştir.

Tablo 15. 2016 Yılında Festivalde Üçüncü Sırada Tercih Edilen Bölüm

Festivalde Tercih Edilen Üçüncü Bölüm	Sıklık	Yüzde
Sinema Tarihinin Unutulmazları	53	21,2
Gece Yarısı Sineması	37	14,8
Dünya Sinemasının Genç Yıldızları	37	14,8
Kısa Filmler	33	13,2
Dünya Festivallerinden	25	10
Türk Sineması 2015-16	19	7,6
Hayatımız Belgesel	18	7,2
Engelli Farkındalık	12	4,8
Canlandırma Filmleri	8	3,2
Yanıt yok	8	3,2
TOPLAM	250	100

2016 Yılında Festivalde Film Tercihini Belirleyen Birinci Ölçüt

Araştırmaya katılan festival izleyicisinin %47'si festivalde film tercihi belirleyen birinci ölçütün "Konularına Göre" olduğunu belirtmişlerdir. İzleyicilerin ikinci ölçütü ise %21'lik oranla "Yönetmenine Göre"

film tercihi olurken, %8'inin tercihi filmlerin "Türüne Göre" belirlemektedir. Ardından "Aldığı Ödüllere Göre" %6, "Rastlantısal" %6, "Festival Kitapçığına Göre" %6, "Vizyonda Kaçırılan Filmler" %2, "Eleştirmen Görüşüne Göre" %2 ve "Ülkesine Göre" %1'lik bir oran gelmektedir.

Tablo 16. 2016 Yılında Festivalde Film Tercihini Belirleyen Birinci Ölçüt

Festivalde Film Tercihi Ölçütü	Sıklık	Yüzde
Konularına Göre	118	47,2
Yönetmenine Göre	52	20,8
Türüne Göre	21	8,4
Aldığı Ödüllere Göre	15	6
Rastlantısal	15	6
Festival Kitapçığına Göre	14	5,6
Vizyonda Kaçırılan Filmler	6	2,4
Eleştirmen Görüşüne Göre	5	2
Ülkesine Göre	3	1,2
Yanıt Yok	1	0,4
TOPLAM	250	100

2016 Yılında Festivalde Film Tercihini Belirleyen İkinci Ölçüt

Araştırmaya katılan festival izleyici kitlesinin festivalde film tercihini belirleyen ikinci ölçüt, %25'lik oranla "Yönetmenine Göre" yapılan film tercihidir. Festival izleyicisinin ikinci ölçütü %21 oranla "Türüne Göre", üçüncü ölçütü ise %16 oranla "Konularına Göre" film

seçimidir. Dördüncü ölçüt %11 oranla "Aldığı Ödüllere Göre" iken, bu soruya yanıt vermeyenlerin oranı %6'dır. Film tercihini "Festival Kitapçığına Göre" yapanların oranı %5, "Ülkesine Göre" yapanların oranı %5, "Vizyonda Kaçırılan Filmlere Göre" yapanların oranı %3,2 ve "Rastlantısal" olarak yapanların oranının ise %2 olduğu görülmektedir.

Tablo 17. 2016 Yılında Festivalde Film Tercihini Belirleyen İkinci Ölçüt

Festivalde Film Tercihi Ölçütü	Sıklık	Yüzde
Yönetmenine Göre	63	25,2
Türüne Göre	52	20,8
Konularına Göre	41	16,4
Aldığı Ödüllere Göre	27	10,8
Eleştirmen Görüşlerine Göre	15	6
Yanıt Yok	15	6
Festival Kitapçığına Göre	13	5,2
Ülkesine Göre	12	4,8
Vizyonda Kaçırılan Filmlere Göre	8	3,2
Rastlantısal	4	1,6
TOPLAM	250	100

2016 Yılında Festivalde Film Tercihini Belirleyen Üçüncü Ölçüt

Araştırmaya katılan festival izleyicisi kitlesinin festivalde film tercihini belirleyen üçüncü ölçüt, %18 oranla "Türüne Göre" yapılan film tercihidir. İkinci sırada %15'lik oranla "Aldığı Ödüllere" göre film tercihi yapanlar yer alırken, %12'lik oranla "Eleştirmen

Görüşlerine Göre" film tercihi yapan izleyiciler yer almaktadır. Bu soruya yanıt vermeyenlerin oranı ise yaklaşık olarak %10'dur. Ardından "Festival Kitapçığına Göre" ve "Konularına Göre" tercih yapanların oranı %9, "Rastlantısal" bir şekilde tercih yapanların oranı ile "Ülkesine Göre" ve "Yönetmenine Göre" tercih yapanların oranı hemen hemen eşit düzeydedir.

Tablo 18. 2016 Yılında Festivalde Film Tercihini Belirleyen Üçüncü Ölçüt

Festivalde Film Tercihi Ölçütü	Sıklık	Yüzde
Türüne Göre	46	18,4
Aldığı Ödüllere Göre	37	14,8
Eleştirmen Görüşlerine Göre	29	11,6
Vizyonda Kaçırılan Filmler	26	10,4
Yanıt Yok	24	9,6
Festival Kitapçığına Göre	22	8,8
Konularına Göre	21	8,4
Rastlantısal	16	6,4
Ülkesine Göre	15	6
Yönetmenine Göre	14	5,6
TOPLAM	250	100

Festivale Katılımın Nedenleri

Birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri belirtilen bu soruda yüzdelik değerler bu durum dikkate alınarak yorumlanmalıdır. Araştırmaya katılan festival izleyicisi kitlesinin %61'i, festivale katılım nedenlerinin başında "Sanat Filmleri İzleyebilmek" olduğunu belirtmişlerdir. Festivale katılımın diğer ve aynı oranda nedenini "Ticari gösterime girme şansı olmayan filmleri izleyebilmek" olarak belirtmişlerdir. Katılımın bir

diğer nedenini "Belli bir tür, konu veya yönetmenlerin birden fazla filmlerini izleyebilmek" diyenlerin oranı %41, "Sinema tarihinin önemli yönetmen veya akımlarının toplu gösterimleri"ni gerekçe gösteren oranı ise %40'tır. Festivale katılımını için "Panel ve söyleşi gibi etkinliklere katılarak sinema sanatını daha iyi anlamak" diyenlerin oranı %38 ve son olarak "Diğer" nedenlerle festivale katılanların oranı %12'dir.

Tablo 19. Festivale Katılım Nedenleri

Festivale Katılma Nedenleri	Sıklık	Yüzde
Sanat filmleri izleyebilmek	153	61,2
Ticari gösterime girme şansı olmayan filmleri izleyebilmek	153	61,2
Belli bir tür, konu veya yönetmenlerin birden fazla filmlerini izleyebilmek	102	40,8
Sinema tarihinin önemli yönetmen veya akımlarının toplu gösterimleri	99	39,6
Panel ve söyleşi gibi etkinliklere katılarak sinema sanatını daha iyi anlamak	95	38
Diğer	29	11,6

Sonuç

Uluslararası Eskişehir Film Festivali özelinde izleyici profilini tanımlamaya yönelik bu çalışmanın demografik verileri değerlendirildiğinde; Uluslararası Eskişehir Film Festivali izleyici kitlesinin %70'i, 17-26 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. %91'i lise ve üzeri eğitim seviyesine sahiptir. Çoğunluğunu üniversite öğrencileri (%75) ve bir meslek sahibi kişiler (%18) oluşturmaktadır. Öte yandan, çoğunluğun gelir seviyesi (%54) asgari ücret düzeyinin altındadır. Gelir düzeyinin bu durumu, izleyici kitlesinin %70'nin öğrencilerden oluşması ile açıklanabilmektedir.

Festival izleyici kitlesinin %78'i, ayda birden fazla kez sinemaya gitmektedir. Bu durum festival izleyicisinin sinemaya gitme alışkanlığının gündelik yaşamlarının bir parçası olduğu anlamını taşımaktadır. Eskişehir Film Festivali'ne katılan izleyici kitlesinin %71'i bir önceki yıl da festival katılanlardan oluşmaktadır. Festival izleyicisinin çoğunluğunun (%76) festival kapsamında 42'ten fazla film izlediği bulgulanmıştır. İzleyicilerin öncelikli tercihi (%41) "Dünya Festivallerinden" bölümü, ikinci tercihi (%34) "Türk Sineması 2015-16" olurken, "Sinema Tarihinin Unutulmazları" bölümü, üçüncü (%11) sırada yer almıştır. Film tercihleri belirleyen ölçütler ise "Konularına Göre" (%47), "Yönetmenine Göre" (%21), "Türüne Göre" (%8) cevapları ağırlık kazanmıştır.

Festivale katılım nedenleri sorulan izleyiciler, aynı oranlarda (%61) "Sanat Filmleri İzleyebilmek" ve "Ticari gösterime girme şansı olmayan filmleri izleyebilmek" olarak belirtmişlerdir. Bu oranın yüksek olmasının nedeni, alan yazında da belirtildiği üzere, festivaller dışında bu filmlere ulaşmanın zorluğu ile ilgilidir. Çünkü bu tür filmler uluslararası pazarda dağıtım ve gösterim ağına girme olanağı bulamamaktadır. Bu nedenle bu tür filmlerin, festivaller aracılığıyla izleyicisiyle buluşabiliyor olması Eskişehir film festivali izleyicisi tarafından da anlaşılabilir sunulan fırsatlar değer bulmuştur. Öte yandan, İzleyici kitlesinin gençlerle sınırlı kültürel bir kaynak olduğu, filmler ve yönetmenler ve atölye çalışmaları bakımından uluslararası katılımcılarının olduğu ancak başka ülkelerden festival takip etmek üzere izleyici olarak gelen katılımcısının bulunmadığının da gözlemlendiğini belirtmek gerekmektedir. Bu durum küresel film festivali ağının bir parçası olmamış olmakla ilişkilendirilebilir.

Bu oranın yüksek olmasının nedeni, alan yazında da belirtildiği üzere, festivaller dışında bu filmlere ulaşmanın zorluğudur. Çünkü bu tür filmler uluslararası pazarda, dağıtım ve gösterim ağına girme olanağı bulamamaktadır. Festivaller bu tür filmlerin izleyicisiyle buluşmasında bir köprü işlevi görmektedir. Bu durum, Eskişehir Film Festivali'nde "Sanat Filmleri

İzleyebilmek” ve *“Ticari Gösterime Girme Şansı Olmayan Filmleri İzleyebilmek”* oranının yüksek olmasının nedenini açıklamaktadır.

Son olarak araştırma bulgularına göre, Türkiye’de düzenlenen hem ulusal hem de uluslararası film festivali organizasyonlarının sayısı her yıl artmaktadır. Türkiye’de 2016 yılında düzenlenmiş olan film festivali sayısı 81’dir. Bu festivallerin 44’ü uluslararası film festivali, 37’si ulusal film festivali niteliğindedir. Ancak film festivalleri ve izleyici kitleleri ile ilgili çalışmaların, alanı tanımlayacak kadar kapsamlı ve yeterli olmadığı görülmüştür. Çünkü bu çalışmanın Türkiye’de düzenlenen festivallerle ilgili tablolarında da görüleceği üzere “ulusal”, “uluslararası” ya da “film/ sinema günleri” gibi, bir festivalin kapsamını belirleyen bu nitelendirmelerin, hangi ölçütlere göre kullanılması gerektiği ile ilgili bir konsensüsün olmadığı anlaşılmaktadır. Bu alanda yapılacak çalışmalara ve düzenlemelere de ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır.

Kaynakça

- Akari, N. (2016). Türk sinemasında kadının temsilinde alternatif bir mecra olarak uluslararası gezici FILMMOR kadın filmleri festivali. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altıntaş, V. (2009). *Antalya Golden Orange Film Festival Impacts on the Local Community*. Event Management and Sustainability. Ed. RazaqRaj and James Musgrave.Uk: MPG Books Group.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E., (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri /SPSS Uygulamalı*. Adapazarı: Sakarya Yayıncılık.
- Batık, E. (2008). Uluslararası film festivalleri ve sömürgeciliğin yerel formları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Chhabra, D. (2001). *Heritage Tourism: An Analysis of Perceived Authenticity and Economic Impact of the Scottish Highland Games in North Caroline*. (Doctorate Thesis: Umi.3030030). North Caroline State University, Department Of Forestry, USA.
- Çakır, M. (2009). *Festival Turizmi*. http://m-cakir.blogspot.com/2009/02/festival-turizmi_04.html, 21.02.2012.
- Çelik, R. (2014). *Film Festivalleri ve Türkiye’de Sinemanın Geleceği*. İstanbul: Uluslararası Boğaziçi Sinema Derneği.
- Çulha, O. (2008). Kültür Turizmi Kapsamında Destekleyici Turistik Ürün Olarak Deve Güreşi Festivalleri Üzerine Bir Alan Çalışması. *Journal of Yasar University*. 3 (12), 1827-1852.
- De Bres, K., Davis, J. (2001). Celebrating Group and Place Identity: A Case Study of a New Regional Festival Article in *Tourism Geographies*. 3(3):326-337. DOI: 10.1080/14616680110055439.
- Duffy, M. (2005). Performing Identity Within a Multicultural Framework. *Social and Cultural Geography*. 6 (5), 677 – 692.
- Eagles, P. F. J., McCool, S. F., Haynes, C. D. A. (2002). *Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management*. Cambridge: IUCN.
- Ekin, Yakın (2011). *Etkinlik Turizmi Kapsamında Festivaller ve Antalya Altın Portakal Film Festivali’nin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri Konulu Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Elkatmış, E. (2015). *Film Festivalleri ve Türkiye’de Sinemanın Geleceği*. İstanbul: Uluslararası Boğaziçi Sinema Derneği.
- Erkılıç, H. (2009). Düş Şatolarından Çoklu Salonlara Değişen Seyir Kültürü ve Sinema. *Kebikeç*, 27, 143-162.
- Evans, O. (2007). Border Exchanges: The Role of The European Film Festival. *Journal of Contemporary European Studies*. 15 (1), 23-33.
- Film Ekibi (2006). Giovanni Scgonamillo ile Antalya Film Festivali Üzerine. *Yeni Film*, 12, 56-60.

- Frohlick, S. (2005). That Playfulness of White Masculinity: Mediating Masculinities And Adventure At Mountain Film Festivals. *Tourist Studies*, 5 (2),175-193.
- Frost, W. (2008). Projecting An Image: Film-Induced Festivals in The American West. *Event Management*, 12 (2), 95-103.
- Gamson, J. (1996). The Organizational Shaping Of Collective Identity: The Case Of Lesbian And Gay Film Festivals in New York. *Sociological Forum*, 11 (2), 231-261.
- Getz, D. (2010). The Nature and Scope of Festival Studies. *International Journal of Event Management Research*, 5(1), 1-47.
- Giritlioğlu, İ., Avcıkurt, C. (2010). Şehirlerin Turistik Bir Ürün Olarak Pazarlanması, Örnek Şehirler ve Türkiye'deki Şehirler Üzerine Öneriler (Derlemeden Oluşmuş Bir Uygulama). *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2010(4), 74-89.
- Giritlioğlu, İ., Olcay, A., Özekici, Y. K. (2015). Bir Turizm Çeşitliliği Olarak Festival Etkinliklerinin Sınıflandırılması: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13, 326-323.
- Grunwell, S., Ha, I. (2008). Film festivals: An Empirical Study of Factors For Success. *Event Management*, 11 (4), 201-210.
- Güçhan, G. (1993). Sinema-Toplum İlişkileri. *Kurgu*, 12, 51-71.Eskişehir: Anadolu Üniversitesi yay.
- Gül, K., Erdem, B., Gül, M. (2013). Yerel Festivallerin Etkinliğine Bağlı Ziyaretçi Kazanımları: Sındırgı Yağcıbedir Festivali Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 213-239.
- Gürsoy, D., Kim, K., Uysal, M. (2004). Perceived Impacts of Festivals and Special Events by Organizers: An Extension and Validation. *Tourism Management*, 25, 171-181.
- Hauser, A. (1984). Sanatın Toplumsal Tarihi, çev: Yıldız Gölönü, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Houghton, Meg (2001). The Propensity of Wine Festivals to Encourage Subsequent Winery Visitation. *International Journal of Wine Marketing*, 13 (3), 32 – 41.
- International Federation of Film Producers Associations-FIAPF. erişimhttp://www.fiapf.org/intfilmfestivals_accreditation_2016.asp)
- Jarvie, I.C. (1993). Sosyal Bir Kurum Olarak Sinemaya Gitme. *Gülseren Güçhan (Çev.)*. 25.Kare. 5, 22-25.
- Kellner, D. (2004). Culture Industries. Toby Miller ve Robert Stam (Ed.), *A Companion to Film Theory* içinde (s. 202-220). Oxford: Blackwell Publishing.
- Kırel, S. (2006). Küresel Seyircilik, Hollywood ve “Öteki” Sinemalar Bağlamında İran Filmlerinin Konumlandırılması. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, 2006 (4), 51-69.
- Kim, J., Hong, S. (2007). Queer Cultural Movements and Local Counterpublics of Sexuality: A Case of Seoul Queer Films and Videos Festival. *Inter-Asia Cultural Studies*, 8 (4), 617-633.
- Küçük, M. (2013). Kültür Turizmi Kapsamında Yer Alan Festival Etkinliklerinin Yerel Kalkınmaya Katkısı: Uluslararası Beyşehir Göl Festivali Üzerine Bir Araştırma. *I. KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu Bildiriler Kitabı* içinde (s. 345-357). Konya.
- Litvin, S. W., Fetter, E. (2006). Can a Festival Be Too Successful? A Review of Spoleto, USA. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 18 (1), 41 – 49.
- Malatya Film Festivali. erişim http://www.malatya.gov.tr/7-uluslararasi-malatya-film-festivali-ileri-birtarihe-ertelenmistir
- McKercher, B., Mei, W. S., Tse, T. (2006). Are Short Duration Cultural Festivals Tourist Attractions? *Journal of Sustainable Tourism*, 14(1), 55-66.

- Onat, F., Gülay, G. (2015). İnternetin Sanat Festivalle-
rinde Halkla İlişkiler Amaçlı Kullanımı: 20. ve 21.
İzmir Avrupa Caz Festivalleri İzleyici Araştırması.
*Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Der-
gisi*, 8(4), 49-72.
- Öcal, L. H. (2013). *Film Festivalleri ve Anlatı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, G. (2008). Destinasyon Pazarlaması. Anka-
ra: Detay Yayıncılık.
- Özkaracalar, K. (2015). Festivaller ve Kayıt Tescil Bel-
gesi Sorunu. *Yeni Film*, 37-38, 59-66.
- Öztürk, Z. (2003). 1923-50 Yılları Arasında Türk Sine-
ması ve İstanbul. Deniz Bayrakdar (Ed.), *Türk Film
Araştırmalarında Yeni Yönelimler 3* içinde (59-67)
İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Özyurt, O. (2014). *Film Festivalleri ve Türkiye'de Si-
nemanın Geleceği*. erişim [http://www.bogazici-
filmfestivali.com/wp-content/uploads/2015/11/
F%C4%B0LM-FEST%C4%B0VALLER%C4%B0-VE-
t%C3%BCRK%C4%B0YEDE-S%C4%B0NEMANIN-
GELECE%C4%9E%C4%B0.pdf](http://www.bogazici-filmfestivali.com/wp-content/uploads/2015/11/F%C4%B0LM-FEST%C4%B0VALLER%C4%B0-VE-t%C3%BCRK%C4%B0YEDE-S%C4%B0NEMANIN-GELECE%C4%9E%C4%B0.pdf)
- Pios, K., Skoczylas, K., Wojcik, T. (2014). The Current
Condition and Possibilities of Development of Fes-
tival Tourism in The Lublin Region. *Sport Tourism*,
21, 119-126.
- Polat, S., Aktaş, S., Halis, M. (2013). Kent Kimliği
Kapsamında Festivallerin Değerlendirilmesi: Ulus-
lararası Altın Safran Film Festivali Örneği. *Turizm
ve Araştırma - TUR&AR*, 1(2), 14-25.
- Pragay, G., Hosany, S., Nunkoo, R., Alders, T. (2013).
London Residents' Support For The 2012 Olympic
Games: The Mediating Effect of Overall Attitude.
Tourism Management, 36, 629-640.
- Qi, Y., Hanquin, Z., Mimi, L. (2012). Programing Qua-
lity of Festivals: Conceptualization, Measurement,
and Relation to Consequences. *International Jour-
nal of Contemporary Hospitality Management*, 24
(4), 653-673.
- Özarslan, Z. (2015). Sinema Kuramları-1. İstanbul: Su
Yayıncılık.
- Sekaran, U. 2003. Research Methods For Business.
ABD: Southern Illinois University at Carbondale.
- Sinema Genel Müdürlüğü. [http://www.sinema.gov.tr/
TR,144750/turkiyede-sinema.html](http://www.sinema.gov.tr/TR,144750/turkiyede-sinema.html), 18.01.2017
- Şengül, S., Genç, K. (2016). Festival Turizmi Kapsa-
mında Yöresel Mutfak Kültürünün Destekleyici
Ürün Olarak Kullanılması: Mudurnu İpekyolu
Kültür Sanat Ve Turizm Festivali Örneği. *Pamuk-
kale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,
23, 79-89.
- Türk Akreditasyon Kurumu-TÜRKAK. erişim [http://
www.turkak.org.tr/turkaksite/akreditasyonakredi-
tasyonedir.aspx](http://www.turkak.org.tr/turkaksite/akreditasyonakredi-tasyonedir.aspx)
- Uğurlu, H., Uğurlu, E. G. (2011). Uluslararası Eski-
şehir Film Festivali İzleyici Araştırması. *Anadolu
University Journal of Social Sciences*, 11(3), 259-276.
- Uzunkaya, E. (2009). Türkiye'nin Uluslararası Plat-
formlardaki Tanıtım Faaliyetleri İçinde Halk
Oyunları Festivallerinin Rolü. *Akademik Bak-
ış*, 16. erişim [http://www.akademikbakis.org/
eskisine/16/15oyun.pdf](http://www.akademikbakis.org/eskisine/16/15oyun.pdf)
- Wallin, M. R., Collins, B., Hull, J. S. (2013). It's Not
Just About the Film: Festivals, Sustainability,
and Small Cities. Tomas Pernecky, Michael Lück
(Ed.), *Events, Society and Sustainability: Critical
and Contemporary Approaches* içinde (229-243).
London: Routledge.
- Yıldırım, B. (1990). *Uluslararası film festivalleri kap-
samında Türk sineması*. (Yayımlanmamış Yüksek
Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler
Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, S. B., Polat, E. (2016). Yerel Halkın Eskişehir'de
Düzenlenen Festivallerin Etkilerine Yönelik Algı-
ları. *Local. Journal of Tourism and Gastronomy Stu-
dies*, 40, 62.